

SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA GENEL AĞ HABERLERİNİN YER ALMA DURUMLARI

PRESENTATION OF GENERAL NETWORK NEWS IN SOCIAL STUDIES COURSEBOOKS

 Uğur SUBAŞI¹

 Abdullah ÇETİNKAYA²

 Tarık İSOTÇU³

 Yusuf KIRBOĞA⁴

¹ Sorumlu Yazar: Öğretmen, Yemliha Sami Yangın İlkokulu, e-posta: ugursubasi49@gmail.com

² Okul Müdür Yard., Melikgazi Şehit Hüseyin Danacı Halk Eğitim Mer., e-posta: a.01051984.abdullah@hotmail.com

³ Okul Müdürü, Argıncık Şehit Kadir Çelebi İlkokulu, e-posta: isotcutarik@gmail.com

⁴ Okul Müdürü, İncesu Saraycık Şehit Mustafa Yılmaz İlkokulu, e-posta: yusufkirboğa@gmail.com

Received / Alınma: 26.01.2024

Accepted / Kabul: 31.07.2024

ÖZET

Televizyon ve gazetenin tüm yayın ve iletişim sistemlerini bütünleştirmiş olan genel ağ haberciliği son dönemlerde çok dikkat çekmektedir. Bu sebeple özellikle ders kitaplarında sıkça yer vermeye başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler ders kitaplarında bulunan genel ağ haberlerinin öğrenme alanında, konu ve ders kitabında verilmiş durumlarının incelenmesidir. Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini 4.sınıf Tuna yayınları, 5.sınıf ve 6.sınıf MEB yayınları ve 7.sınıf EKOYAY yayınlarına ait ders kitapları oluşturmaktadır. Veriler araştırmacının hazırladığı "Genel Ağ Haberleri Kontrol Listesi" aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda ise 4. sınıfta 7, 5. sınıfta 25, 6. sınıfta 24, 7. sınıfta 33 genel ağ haberi olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber 4. sınıflardaki genel ağ haberlerinin görsel+ metinler şeklinde verildiği, 5, 6 ve 7. sınıf ders kitaplarında ise sınıflardaki genel ağ haberleri görsel, metin, ölçme değerlendirme soruları şeklinde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Ders Kitapları, Genel Ağ Haberleri.

ABSTRACT

The general web journalism, which has integrated all broadcasting and communication systems of television and newspapers, has attracted a lot of attention recently. For this reason, it has started to be frequently included in textbooks, especially. The purpose of this study is to examine the placement of general web news in the field of learning, topics, and textbooks in social studies textbooks. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. The data of the research consist of textbooks belonging to 4th grade Tuna publications, 5th and 6th grade MEB publications, and 7th grade EKOYAY publications. The data were collected through the "General Web News Checklist" prepared by the researcher. As a result of the research, it was determined that there were 7 general web news items in the 4th grade, 25 in the 5th grade, 24 in the 6th grade, and 33 in the 7th grade. Moreover, it was found that the general web news in the 4th grades was presented as visual + texts, while in the 5th, 6th, and 7th grade textbooks, the general web news in the classes was presented as visual, text, and assessment questions.

Keywords: Social Studies, Textbooks, Network News.

1. GİRİŞ

Geçmiş doğru bir şekilde analiz etmek ve geleceğe sağlam adımlarla ilerlemek için önemli olan nokta, şimdiki zamanı anlamaktır. Şimdiki zamanı anlamanın önemli yollarından biri eğitimidir. Eğitimin içinde yer alan derslerden özellikle sosyal bilgiler dersi bu konuda ayrı bir öneme sahiptir. Sosyal bilgiler dersi, diğer derslere kıyasla konularını tamamen toplumsal olaylardan aldığı için günlük olayları bireylere en kolay ulaştırabilecek derslerin başında gelmektedir. Bu noktada, sosyal bilgiler dersi, şimdiki zamanı ve güncel olayları eğitim-öğretim ortamına adapte edebilen bir ders olarak öne çıkmaktadır (Kan & Demirhan, 2019). Dolayısıyla, yaşamın içinden süzülüp gelen güncel olaylar, sosyal bilgiler dersinin sürekli değişip gelişen dinamik içeriğini oluşturmaktadır. Bu ders sayesinde öğrenciler, içinde yaşadıkları toplumdaki sorunlara çözüm önerileri sunabilir ve çevrelerine karşı daha duyarlı hale gelebilirler. Yani, sosyal bilgiler dersinin amacı ve içeriği, toplumdaki güncel olaylardan etkilenerek değişim ve gelişimi yansıtmak üzerinedir (Bekret, 2019). Bu nedenle, bu ders aracılığıyla güncel olayların öğrencilere kazandırılması büyük önem taşımaktadır (Gedik, 2008).

Sosyal bilgiler dersinde önemli bir konumda olan güncel olaylar, toplumda gerçekleşen ya da farklı bir ortamda gelişmiş olaylardan etkilenen ve haber olma nitelikleriyle gündem yaratan olaylardır (Akdağ, Oğuz, Tatar & Subaşı, 2014). Güncel olayların sınırının belirli bir şekilde çizilmesi mümkün değildir. Güncel olaylar, şartlara ve yaşanan olayların durumuna göre farklılık gösterebilmektedir. Yani güncel olaylar, yakın çevredeki herhangi bir olay olabileceği gibi, farklı ülkelerde ve kültürlerde yaşanan olaylar da olabilir. Bu açıdan incelendiğinde, bu olaylar bir arada yaşayan bireyleri etkileyebilir veya bireyleri başka toplumlarla etkileşim içine dâhil edebilir (Ediger, 2001). İnsanlar, etraflarında yazılı ve görsel medyada yer alan olaylardan ya da durumlardan hareketle toplumsal yaşamda günceli tartışmaktadır. Aynı zamanda, bu olayların yaşanmış olmasıyla birlikte, gelecekte yaşanması muhtemel olaylar da olabilir (Şimşek, 2020). Bu sebeplerden ötürü, eğitim-öğretim ortamında aktarılan kazanımların güncel olaylarla birleştirilerek sunulması, eğitim-öğretimin kalitesini artırır. Bu durum, eğitimin “güncellik” ilkesiyle de bağdaşmaktadır (Çar, 2018). Eğitimin güncellik ilkesinden hareketle, sosyal bilgiler dersinde öğrencilere yönelik farklı kaynaklar kullanılmaktadır. Bu kaynaklar arasında asırlardır kullanılan ve kullanılmaya devam eden en önemli kaynak, şüphesiz ders kitaplarıdır. Halen de günümüzde eğitim-öğretim ortamında kullanılan en önemli materyallerin başında gelmektedir. Ders kitaplarının eksikliğinde, eğitim-öğretimin sekteye uğraması muhtemeldir. Çünkü ders kitapları öğrencilere derste öğrendikleri bilgilere tekrar ulaşmalarını sağlar, bunun yanında istenilen zamanda tekrar yapma imkânı sağlar (Doyran, 1997). Eğitim öğretimin amaçlarına ulaşmada öğrenci ve öğretmene rota çizmektedir. Eğitim öğretim sürecinde bu derece önemli olan ders kitaplarında bazı kriterlerin de dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir. Öğrenci seviyesine uygunluk, öğretim programındaki ders kazanımlarıyla uyumluluğu, akıcı dilinin olması, görsel çeşitliliğin olması, güncel olaylarla ilgili olunması gibi kıstaslar dikkate alınmalıdır (Kılıç & Seven, 2008). Bu kıstaslar içerisinde güncel olaylarla ilgili olması, günlük hayattaki problemlere göre hazırlanması öğrencilerin ders kitaplarına ilgisini arttırmasını sağlayacaktır (Halis, 2002). Özellikle milenyum çağında dijital teknolojilerdeki gelişmelere paralel olarak farklı duyu organlarına hitap edebilen bilişim araçlarının eğitime uyarlanması uğraşısı ders kitaplarında da kendini göstermektedir. Bu amaçla ders kitaplarında genel ağ haberlerinin tercih edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Genel ağ, bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı, internet” (URL, 2) olarak tanımlanmaktadır. Genel ağ, birçok kitle iletişim araçlarının tercih ettiği habercilik yöntemlerini birleştirip,

harmanlayıp, birleştiren bir haber sunumuna yönelmiştir. Genel ağ haberciliği televizyon ve gazetenin tüm yayın ve iletişim sistemlerini bütünleştirmiştir. Bu habercilikte geleneksel araçlarda görülen hız, yer ve güncellik konusundaki kısıtlayıcılık ortadan kalkmıştır. Doğan Yolgösteren (2020) genel ağ gazeteciliğinin sunmuş olduğu imkânları; “çok hızlı bir şekilde haber verilmesi ve anında güncelleme özelliğine sahip olması, okur kitlesinin günün her saatinde habere ulaşma imkânı elde etmesi, eş grafik ve görüntülü dosyaları kullanabilme, haber saklama ve arşiv haberlere ulaşmak kolaylığı, okur kitlesinin interaktif olarak yorum yapabilmesi, değişik haber kaynaklarına kolay erişim imkânı ve okurun haberin revize edilmesindeki katkısının önemi” şeklinde ifade etmiştir.

Genel ağ haberleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, Teymur (2020), sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerinin kullanımına yönelik incelemesinde, 4-7. sınıflar arasındaki ders kitaplarında genel ağ ve gazete haberlerinin incelemesini yapmıştır. Çelikkaya & Yakar (2015), sosyal bilgiler öğretim programında gazete, dergi ve internet haberlerinin kullanımına yönelik incelemesinde, 4-7. sınıflar arasındaki ders kitaplarında gazete, dergi ve internet haberlerine yer verilme durumunu incelemiştir. Gedik (2008), çalışmasında güncel olayların sosyal bilgiler dersindeki önemini ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ve güncel olaylara ilişkin görüşlerini incelemiştir. Bu çalışmaların yanında, Dinç & Acun (2017), çalışmasında sosyal bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konuların öğretiminde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemiştir. Ayrıca, Gürkan (2009) ise ilköğretimdeki 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları nasıl ele aldıklarını incelemiştir.

Genel ağ haberlerine yönelik literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde özellikle yapılan çalışmaların ders kitapları bağlamında incelemesinin çok kısıtlı olduğu görülmektedir. Özellikle ders kitaplarının genel ağ haberlerine yer verilme şekli, genel ağ haberlerinin hangi öğrenme alanıyla ve konuyla bağlantılı olduğuna yönelik bütüncül bir çalışmanın olmaması bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkını ortaya koymaktadır. Söz konusu ders kitaplarının genel ağ haberlerine yer verme durumlarının öğrenme alanları, konu ve ders kitabında yer verilme şekli kriterleri çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemleri belirten sorulara cevap aranmıştır:

- Sınıf düzeylerine göre sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberlerinin yer alma durumu nasıldır?
- 4.sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?
- 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?
- 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?
- 7.sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?

2. YÖNTEM

Sosyal bilgiler ders kitaplarındaki genel ağ haberlerine yönelik yapılan nitel bir çalışma olan araştırmanın bu kısmında araştırma modeli, kapsamı, verilerin toplanması ve analizi alt başlıkları yer almıştır.

Etik Onay: Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir. Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder.

2.1. Araştırma Modeli

Sosyal bilgiler dersi 4, 5, 6 ve 7. Sınıf ders kitaplarında bulunan genel ağ haberlerinin incelemesinin yapıldığı ve genel ağ haberlerinin hangi konularda ve ders kitabında ne şekilde verildiğinin tespit edilmesinin amaçlandığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi hem veri toplama tekniği hem de başka diğer yöntemlerle birlikte kullanılan bir tekniktir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2018). Doküman incelemesinde kullanılan dokümanlar yazılı basım dokümanları olabileceği gibi hem görsel, hem de işitsel ağırlıklı materyaller de olabilir (Cansız Aktaş, 2014). Bu sebeple bu çalışmada ilgili yazılı dokümanlar etrafında, ulaşılan bilgiler yorumlanmış, analiz edilip sunumu yapılmıştır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersindeki güncel kullanılan 5. ve 6. sınıf MEB ve 4. ve 7. sınıf özel yayınevlerinin son baskılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Kapsama dahil edilen kitapların yayınevlerinin çeşitlilik göstermesinin sebepleri arasında ise; MEB yayınlarının incelenmesinin yanında, devlet okullarında okutulan özel farklı yayınevlerinin sosyal bilgiler kitabının incelenmek istenmesindedir. Bu neticede çalışmada şu kitaplar tercih edilmiştir;

- 4. sınıf TUNA Matbaacılık yayını, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 28 Mayıs 2018 tarih ve 78 sayılı kararı ile yayımlanan sosyal bilgiler ders kitabı.
- 5. sınıf MEB yayını Talim ve Terbiye Kurulunun 24 Haziran 2019 tarih ve 15 sayılı kararı ile yayımlanan sosyal bilgiler ders kitabı.
- 6. sınıf MEB yayını Talim ve Terbiye Kurulunun 18 Nisan 2019 tarih ve 8 sayılı kararı ile yayımlanan sosyal bilgiler ders kitabı.
- 7. sınıf EKOYAY Matbaacılık yayını Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18 Nisan 2019 tarih ve 8 sayılı kararı ile yayımlanan sosyal bilgiler ders kitabı.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Bu amaçla aşağıda belirtilen işlemler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada incelenmiş olan ders kitapları Millî Eğitim Bakanlığı'nın internet sitesinden PDF olarak indirilmiştir. İnternet sitesinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarında okutulmak üzere 4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarından MEB ve özel yayın evlerine ait ders kitapları örneği olduğundan bu ders kitapları amaçlı olarak seçilmiştir.

Araştırmada ilk etapta genel ağ haberlerinin sosyal bilgiler ders kitaplarında ne düzeyde yer aldığını tespit etmek için alan uzmanlarının görüş ve fikirleri doğrultusunda Tablo 1'de gösterilen "Genel Ağ Haberleri Kontrol Listesi" hazırlanmıştır.

Tablo 1. Genel Ağ Haberleri Kontrol Listesi

Öğrenme Alanları Ders Kitapları	1.Öğrenme Alanı		2.Öğrenme Alanı		3.Öğrenme Alanı		4.Öğrenme Alanı		5.Öğrenme Alanı		6.Öğrenme Alanı		7.Öğrenme Alanı		Genel Ağ Haberinin Konusu
4.Sınıf	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	
Genel Ağ 1															
5.Sınıf	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	
Genel Ağ 1															
6.Sınıf	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	
Genel Ağ 1															
7.Sınıf	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	V.D.	S.	
Genel Ağ 1															

Tablo 1’de görüldüğü üzere “Genel Ağ Haberleri Kontrol Listesi” aracılığıyla ders kitaplarında bulunan genel ağ haberlerinin hangi öğrenme alanında bulunduğu, bu genel ağ haberlerinin ders kitabında ne şekilde verildiği ve kitaptaki sayfa numaraları belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte kontrol listesinde bulunan sütunlarda bazı kısaltmalar yapılmıştır. Örneğin; kitapta genel ağ haberinin veriliş düzenini belirtmek için “VD”, genel ağ haberinin ders kitabında kaçınıcı sayfada olduğunu belirtmek için “S” şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır. Bununla beraber çalışmada geçen genel ağ haberlerinde birden fazla hususun olduğu durumlarda açıklama şeklinde belirtilmiştir. Örneğin “Görsel+Metin” ifadesi o sayfada bulunan genel ağ haberinde hem görsel hem de metin olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca çalışma grubunu oluşturan kitaplar bir alan uzmanı tarafından “Genel Ağ Haberleri Kontrol Listesi” aracılığıyla birbirlerinden bağımsız bir şekilde incelemesi yapılmıştır ve ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacı ve alan uzmanının incelemesinde kontrol listesi etrafında “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular tartışılmış, farklı tespitler incelenmiş ve gerekli olan düzeltmeler neticesinde ortak sonuca varılmıştır. Oluşturulan kodların güvenilirlik hesaplamasında Miles & Huberman’ın (1994) ortaya koyduğu güvenilirlik formülü (Güvenirlik=Görüş birliği/ (Görüş birliği + Görüş ayrılığı)) kullanılmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70’in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994). Yapılan hesaplama sonucunda kodlama güvenilirliği TUNA yayıncılığa ait 4. sınıf ders kitabı için %95, MEB’e ait 5. sınıf ders kitabı için %93, MEB’e ait 6. sınıf ders kitabı için %90, EKOYAY’ ait 7. sınıf ders kitabı için %87 bulunmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma etrafında elde edilen bulgular, araştırma soruları çerçevesinde tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

“Sınıf düzeylerine göre sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri kaçar kez tekrar edilmiştir?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Düzeylerine Göre Ders Kitaplarındaki Genel Ağ Haberleri

Sınıf Düzeyi	Birey ve Toplum	Kültür ve Miras	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Bilim, Teknoloji ve Toplum	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Etkin Vatandaşlık	Küresel Bağlantılar	F
4. sınıf	-	-	-	2	2		3	7
5. sınıf	3	4	2	3	4	1	8	25
6. sınıf	5	1	-	5	1	6	6	24
7. sınıf	4	4	6	-	5	8	6	33
Toplam	12	9	8	10	12	12	25	88

Tablo 2’de görüldüğü üzere; sosyal bilgiler (SB) ders kitaplarında genel ağ haberlerinin sınıf bazında incelenmesinde 4.sınıf ders kitaplarında 7 kez, 5.sınıf ders kitaplarında 25 kez, 6.sınıf ders kitaplarında 24 kez, 7.sınıf ders kitaplarında 33 kez genel ağ haberleri bulunmaktadır. Öğrenme alanları bazında incelendiğinde genel ağ haberleri Birey ve Toplumda 12, Kültür ve Mirasta 9, İnsanlar, Yerler ve Çevrelerde 8, Bilim, Teknoloji ve Toplumda 9, Üretim, Dağıtım ve Tüketimde 12, Etkin Vatandaşlıkta 12, Küresel Bağlantılarda 25 defa kullanılmıştır.

“4.sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. 4.Sınıf SB Ders Kitapları Genel Ağ Haberleri Konuları ve Verilme Şekli

Öğrenme Alanı	Konu	Verilme Şekli	Sayfası
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Teknolojinin Yanlış Kullanımının Sonuçları	Görsel+ Metin	117-118
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Temel İhtiyaçlar	Görsel+ Metin	123
	Kaynakların Bilinçsizce Kullanılması	Görsel+ Metin	143
Küresel Bağlantılar	Türk Devletleriyle İşbirliği ve Etkinlik Çalışmaları	Görsel+ Metin	184-185-186

Tablo 3’te görüldüğü üzere 4.sınıf sosyal bilgiler ders kitabında Bilim, Teknoloji ve Toplum, Üretim, Dağıtım ve Tüketim ve Küresel Bağlantılar öğrenme alanlarında 7 farklı genel ağ haberleri kullanılmıştır. Bu haberlerin tamamında görsellerle birlikte altlarında veya yanlarında açıklayıcı metinlerle verilmiştir:

- Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında Teknolojinin Yanlış Kullanımının Sonuçları;
- Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında Temel İhtiyaçlar ve Kaynakların Bilinçsizce Kullanılması;
- Küresel Bağlantılar öğrenme alanında Türk Devletleriyle İşbirliği ve Etkinlik Çalışmaları konuları etrafında genel ağ haberleri verilmiştir.

4. sınıf Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde teknolojinin yanlış amaçla kullanımının etkileri ders kitabının 117. sayfasında “Gereksiz Aramalar Nedeniyle 112 Acil Komuta Merkezinin Gerçek Hastalara Ulaşması Güçleşiyor” başlığı altında verilmiştir.

Şekil 1. 4.Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 1

Gereksiz Aramalar Nedeniyle 112 Acil Komuta Merkezinin Gerçek Hastalara Ulaşması Güçleşiyor

Acil hastalar için aranması beklenen 112 Acil Komuta Merkezine dakikada onlarca gereksiz arama gelmesi ambulansları yönlendirmekte görevli sağlık operatörlerini zor durumda bırakıyor. Komuta merkezinde görevli sağlık personeli geçtiğimiz yıl 825 bin, bu yılın ilk 4 ayında ise çoğu gereksiz 250 bin çağrıya baktı. 1 yılda 825 bin çağrıdan 32 bin 869'unun gerçek vaka olduğu anlaşılırken ilk 4 ayda gelen 250 bin çağrıdan da sadece 12 bininin gerçek hasta olduğu sağlık ekipleri tarafından belirlendi.

4. sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde insanların temel ihtiyaçlarının dünyanın neresinde olursa olsun aynı olduğunu ifade eden ders kitabının 123. sayfasında “Musul’a İlk İnsani Yardım Türk Kızılayı’ndan” başlığı altında verilmiştir.

Şekil 2. 4. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

Musul’a İlk İnsani Yardım Türk Kızılayı’ndan

Uzun yıllardır Irak’taki ihtiyaç sahiplerine yardımlarını sürdüren Türk Kızılayı Musul ve Telafer bölgesindeki ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere 20 tondan oluşan, toplam 500 tonluk yardım malzemesi gönderdi.

Musul’a gönderilen insani yardım malzemeleri arasında giyim eşyası, uyku tulumu, hijyen malzemesi, kuru gıda (un-makarna), bulgur, pirinç, kek, battaniye, çadır ve yatak gibi malzemeler bulunuyor.

“5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 5. Sınıf SB Ders Kitapları Genel Ağ Haberleri Konuları ve Verilme Şekli

Öğrenme Alanı	Konu	Verilme Şekli	Sayfası
Birey ve Toplum	İnsanlar Arası İşbirliği	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	16-17
	Uluslararası Kuruluşlar	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	28
	Çocuk İşçiler İçin Ulusal Çalışmalar	Metin	30
Kültür ve Miras	Anadolu'daki İlk Çağ Uygarlıkları	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	42
	Geleneksel Kültür Özellikleri (Bayram)	Metin	50
	Geleneksel Lezzetler	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	58
	Geleneksel İçecekler	Görsel+ Metin	59
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	İklim Farklılığının Etkileri	Metin+ Ölçme Değerlendirme	70
	Doğal Afetler	Metin+ Ölçme+ Değerlendirme	88
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Bilinçsiz Teknoloji Kullanımının Sonuçları	Görsel+ Metin	96
		Metin+ Ölçme Değerlendirme	99-100
	Teknoloji Okuryazarlığı	Metin+ Ölçme Değerlendirme	105
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Doğal Şartların Ekonomiye Etkisi	Görsel+ Metin	128
	Dağıtım Şekilleri	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	137
	Ekonomiye Proje Katkıları	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	138-139
Etkin Vatandaşlık	Yerel Yönetim Hizmetleri	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	155
Küresel Bağlantılar	İhracat	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	171-172-173-175
	Ulaşım Kolaylığı	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	176
	Ülkeler Arası İlişkiler	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	178-179
	Evrensel Kültür	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	180

Tablo 4'te görüldüğü üzere MEB yayınlarının 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının genel ağ haberleri bağlamında incelemesinde tüm öğrenme alanlarında genel ağ haberleri kullanılmıştır. Toplamda 25 tane genel ağ haberi içerisinde haber metni içerisinde görsel ve ölçme değerlendirme sorularının olduğu 15 genel ağ haberi, metin ve ölçme değerlendirmenin bir arada olduğu 5 genel ağ haberi, sadece görsel ve metinlerin bir arada olduğu 3 genel ağ haberi, sadece metinlerin olduğu 2 genel ağ haberi olduğu görülmektedir.

5. sınıf ders kitabında yer alan genel ağ haberlerinin bazı örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

5. sınıf Kültür ve Miras Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde Anadolu'daki ilk çağ uygarlıklarından olan Friglerin Anadolu'ya katkılarını ifade eden ders kitabının 42. sayfasında "Çengelli İğne, Kiremit ve Midas'ın Vatanı" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 3. 5. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 1

Çengelli İğne, Kiremit ve Midas'ın Vatanı

Görsel 2.16 Fibula

Dünyanın ilk Frig Sergisi açıldı. Sergide mobilyacıktan madencilığe kadar birçok alanda ilklere imza atan görkemli bir medeniyetle karşılaşacaksınız. Mozaiği ilk kez mimaride kullanan Friglerin en özgün sanat dalı ise mobilyacılık. Günümüze kadar özelliğini kaybetmeden gelebilen estetik güzelliğe sahip eserlerden biri de kiremit. Fibula, iki parça kumaşı birbirine tutturmaya yarayan bir takı ve modern çengelli iğnelerin atası. Frigler Anadolu'da fibula kullanan ilk halk topluluğu. Başkent Gordion'da çok miktarda fibula bulunmuştur.

Sergi sorumlusu Şennur Şentürk, Friglerdeki eşyayı sahiplenmeye vurgu yapıyor. "Onlar kullandıkları eşyaları korumuşlar. Günümüzde ise anısı olan eşyalar düşünmeden atılıyor. Oysa Frigler kepçenin bile kendi kültürünün bir yansıması olduğunun bilincindeydi." şeklinde konuşan Şentürk, herkesi sergiye beklediklerini söyledi.

Genel Ağ haberi, 31 Aralık 2007 (Düzenlenmiştir.)

1. Frigler hangi sanat dallarında eserler vermişlerdir?
2. Kültürel mirasa duyarlılık bakımından Frigler ile günümüz insanları arasında nasıl bir fark vardır?

5. sınıf Birey ve Toplum Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde çocuk işçiler için yapılmış ulusal çalışmalar ders kitabının 30. sayfasında "Çocuk İşçi Alarmı" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 4. 5. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

Çocuk İşçi Alarmı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2018 yılını "Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Yılı" olarak ilan etti. Hazırlanan eylem planı, çocuk işçiliğine karşı iş yeri ve tarlaların denetlenmesinden okuldaki devamsızlık takibine kadar uzanıyor.

Bakanlık, 2023 yılına kadar geçerli olacak, "Çocuk İşçiliği İle Mücadele Ulusal Programı" hazırladı.

Programda yer alan "eylem planına" göre, atılacak adımlar arasında kanunların incelenmesi, çocuk işçiliğiyle ilgili eksikliklerin tespit edilmesi yer alıyor.

Planda yer alan diğer önlemler de şöyle sıralanıyor:

- Çocuk işçilerin tarımda aile işleri dışında çalışmaları açık ve net olarak yasaklanacak.
- 2018 yılı "Çocuk İşçiliği İle Mücadele Yılı" ilan

edilecek. Çalışan çocukların okula devamsızlığının takibi için birimler oluşturulacak.

- Çocuk işçiliği ihbarlarında 112 Acil Çağrı hattının kullanılması konusunda kamuoyu bilgilendirilecek.

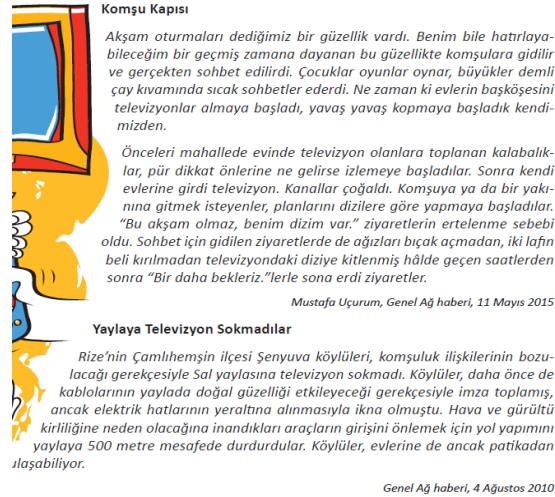
Çocuklar Neden Çalıştırılıyor?

Bazı aileler çocuklarının meslek sahibi olmasını istiyorlar. Bunun için iş yerlerine başvuruyorlar. Bazı iş yerleri çocukları ucuz iş gücü olarak görüyor. Onları düşük ücretle ve kayıt dışı çalıştırıyorlar. Yasa dışı çalıştırılan çocuklar eğitim hakkından mahrum kalıyorlar.

Genel Ağ haberi, 5 Nisan 2017 (Düzenlenmiştir.)

5. sınıf Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanındaki 2 genel ağ haberinde teknoloji kullanımının olumsuz etkileri ve bu etkilere karşı insanların önlemlerine yönelik ders kitabının 96. "Komşu Kapısı ve Yaylaya Televizyon Sokmadılar" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 5. 5. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 3

"6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?" sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 6. Sınıf SB Ders Kitapları Genel Ağ Haberleri Konuları ve Verilme Şekli

Öğrenme Alanı	Konu	Verilme Şekli	Sayfası
Birey ve Toplum	Kalıp ve Ön Yargı	Görsel+ Metin	29
	Özel Gereksinimli Çocuklar	Görsel+ Metin	30
	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Destekleme Faaliyetleri	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	35-36-38
Kültür ve Miras	Kültür Aktarımında Ulaşım Yollarının Etkisi	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	98
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Gelişmiş Otomotiv Sektörü	Metin	140
	İletişim ve Astronomideki Gelişmeler	Görsel+ Metin	141
	Yapay Zekâ Çalışmaları	Görsel+ Metin	144-145
	Bilinçsiz Teknoloji Kullanımının Sonuçları	Görsel+ Metin	96
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Özel Girişimci Gücü	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	183
Etkin Vatandaşlık	Siyasi Partiler ve Seçim	Metin	205
	Sivil Toplum Kuruluşları	Görsel+ Metin	206
	Sosyal Medyanın Yönetime Entegrasi	Metin	207
	15 Temmuz Darbe Girişimi	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	210
	Girişimci Türk Kadınları	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	220-221
Küresel Bağlantılar	Türk Cumhuriyetleri ile İlişkili Kuruluşlar	Görsel+ Metin	232
	Türkiye'nin Sınır Komşularıyla İlişkisi ve Yardımları	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	235-236
	Üretime Dair Okul Projeleri	Görsel+ Metin	240
	Uluslararası İlişkilerde Demiryolu Etkisi	Görsel+ Metin	245
	Uluslararası Alanda Faaliyet Gösteren Vakıflar	Görsel+ Metin	247

Tablo 5'te görüldüğü üzere 6. sınıf MEB yayınları ders kitabında genel ağ haberleri birey ve toplum, kültür ve miras, bilim teknoloji ve toplum, üretim, dağıtım ve tüketim, etkin vatandaşlık, küresel bağlantılar öğrenme alanlarında kullanılmıştır. Toplamda 24 kez kullanılan genel ağ haberlerinin veriliş şekline bakıldığında görsel, metin ve ölçme değerlendirme etkinliğinin verildiği 10 genel ağ haberi, görsel ve metnin birlikte verildiği 11 genel ağ haberi, sadece metnin verildiği 3 genel ağ haberi şeklinde ders kitaplarında olduğu görülmektedir.

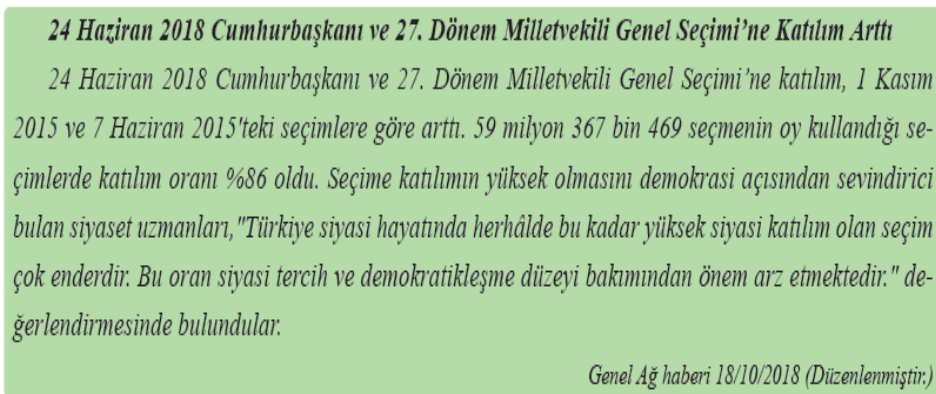
6.sınıf Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde Türkiye'nin uluslararası alandaki yardım kuruluşlarından Türkiye Maarif Vakfı hakkında ders kitabının 247.sayfasında "Türkiye Maarif Vakfı Türkiye'nin Dünyaya Açılan Penceresi" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 6. 6. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 1

6. sınıf Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde Türkiye'deki 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılımın artmasıyla ilgili ders kitabının 205. sayfasında "24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimine Katılım Arttı" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 7. 6. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

6. sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde girişimci bir bayanın neleri başardığına yönelik ders kitabının 183. sayfasında "İşçilikten Patronluğa Uzanan Başarı Hikâyesi" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 8. 6. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 3

İşçilikten Patronluğa Uzanan Başarı Hikâyesi

Malatya'da temizlik işçisi olarak çalıştığı tekstil fabrikasında iplik üretiminden makinelerin bakımına kadar her şeyi öğrenen Şehriban ŞAHİN, Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) kendi kumaş fabrikasını kurdu.

Ailesine ekonomik katkı sağlamak için iş hayatına atılan kadın işçi, kayısı fabrikasında mevsimlik işçi olarak çalışmaya başladı. Çalıştığı şirketin tekstil sektörüne yönelmesi üzerine buradaki görevine temizlik işçisi olarak devam etti. İş yerinde temizlik yapıp personele çay dağıtırken makinelerin nasıl çalıştırılacağını ve bakımını öğrenerek müdürlüğe kadar yükseldi. Bu arada kazandığı parayla kardeşlerini de okutarak yaklaşık 10 yıl önce kendi işinin patronu oldu.

İyi yerlere gelebilmek için hem gece gündüz çalıştığını hem de bilgisayar kursuna gittiğini söyledi. "İşi daha profesyonel ve düzgün yapmaya başladık, makinelere de merakım vardı, zaman geçtikçe makineleri söküp takmaya başladım ve işi tamamen öğrendim." diye konuştu. İplikten kumaşın üretim aşamasına kadar her şeyi öğrendikten sonra işten ayrıldığını ve bir atölye kurarak ticarete atıldığını bildirdi.

Beş personelle 24 saat örme penye kumaşı ürettiklerini kaydederek, "Beş makinemiz var. Aylık 60 ton kumaş üretiyoruz. Hedefim makine sayısını çoğaltarak üretimi artırmak." dedi.

5.33: Şehriban ŞAHİN

Genel Ağ haberi 17/11/2017 (Düzenlenmiştir.)

1. Metinde, nitelikli insan gücünde olması gereken özelliklerden hangileri vardır? Yazınız.
.....
.....
2. Nitelikli insan gücü, ülkemiz ekonomisine hangi yönlerden katkı sağlamaktadır? Yazınız.
.....
.....
3. Çalışmalarıyla nitelikli insan gücünün özelliğini taşıyan kişilere çevrenizden örnekler yazınız.

"7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri hangi konular etrafında işlenmiştir ve ne şekilde verilmiştir?" sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. 7. Sınıf SB Ders Kitapları Genel Ağ Haberleri Konuları ve Verilme Şekli

Öğrenme Alanı	Konu	Verilme Şekli	Sayfası
Birey ve Toplum	Sosyal Medya Faydaları	Metin	23
	Kitle İletişim Araçlarının Faydası	Görsel+ Metin	26
	Düşünce Özgürlüğünün Sınırları	Metin+ Ölçme Değerlendirme	27
	Haberleşme Özgürlüğünün Sınırları	Metin+ Ölçme Değerlendirme	29
Kültür ve Miras	Anadolu'daki Eski Türk Boyu İzleri	Görsel+ Metin	36
	Kültürel Mirasın Korunması	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	42
	PTT'nin Kuruluşu	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	72
	Demiryolunun Faydaları	Metin+ Ölçme Değerlendirme	78
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	İstanbul'un ve Türkiye'nin Nüfus Sayımı İstatistiği	Tablo	107-110
	Gelecekteki Nüfus İçerisinde Yaşlıların Oranı	Metin+ Ölçme Değerlendirme	112
	Köyden Kente Göç	Metin	115

	Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğünün Kısıtlılığı	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	119-120
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Tarımsal Üretime Yapay Zekâ Desteği	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	161
	Sosyal Yardımlaşmada Dilek Taşları	Görsel+ Metin	162
	Sosyal Yardımlaşmada Okul Projeleri	Metin	168
	Güncel Meslekler	Görsel+ Metin	171
	Yapay Zekanın PTT Kargoya entegresi	Görsel+ Metin	174
	Etkin Vatandaşlık	Türkiye'nin Uluslararası Kuruluşlardaki Önemi	Görsel+ Metin
Uluslararası Kuruluşların Çağrısı		Görsel+ Metin	207
TÜRK KONSEYİ' NİN İpek Yolu Türk Projesi		Görsel+ Metin	208
Türkiye'nin Avrupa Konseyine Katkısı		Görsel+ Metin	209
Türkiye ve D8 Ülkeleri, BSEC, TRACECA		Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	211-212
Mültecilere Karşı Kalıp Yargılar		Metin+ Ölçme Değerlendirme	216
Küresel Bağlantılar	Dünya Bankasının Kimlik Sorununa Vurgusu	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	223
	Türk Cumhuriyetleri ile İlişkili Kuruluşlar	Görsel+ Metin	232
	Türkiye'nin Sınır Komşularıyla İlişkisi ve Yardımları	Görsel+ Metin+ Ölçme Değerlendirme	235-236
	Üretime Dair Okul Projeleri	Görsel+ Metin	240
	Uluslararası İlişkilerde Demiryolu Etkisi	Görsel+ Metin	245
	Uluslararası Alanda Faaliyet Gösteren Vakıflar	Görsel+ Metin	247

Tablo 6'da görüldüğü üzere 7. sınıf EKOYAY yayınları ders kitabında genel ağ haberleri Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Üretim, Dağıtım ve Tüketim, Etkin Vatandaşlık, Küresel Bağlantılar öğrenme alanlarında kullanılmıştır. Toplamda 33 kez kullanılan genel ağ haberlerinin veriliş şekline bakıldığında; görsel, metin ve ölçme değerlendirmenin birlikte olduğu 10 genel ağ haberi, görsel ve metnin birlikte olduğu 13 genel ağ haberi, metin ve ölçme değerlendirmenin birlikte kullanıldığı 5 genel ağ haberi, sadece metnin olduğu 2 genel ağ haberi, sadece tablonun olduğu 2 genel ağ haberi kullanılmıştır.

7. sınıf Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde Türkiye'de bulunan mültecilere yönelik ön yargıların kırılmasında sanatın etkili olabileceği üzerine ders kitabının 216. sayfasında "Mültecilere Karşı Yargılar Sanatla Kırılabilir" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 7. 7. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 1

Mültecilere Karşı Yargılar Sanatla Kırılabilir

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2018 verilerine göre Türkiye'de 3.5 milyon mülteci bulunuyor. Geçici barınma merkezlerinde 210 bin 177, bu merkezlerin dışında ise 3 milyon 331 bin 395 kişi var. 2017 verilerine göre dünyada her gün 44 bin 400 insan yerinden ediliyor. Bu veriler etrafında, göç, mülteçilik, birlikte yaşama gibi kavramların tanımı sürekli güncelleniyor. Toplumların bir kısmı yabancıların varlığını şiddetle reddederken bazıları ise eşitlik ilkesini benimliyor. Toplumlarda mültecilere karşı kulaktan dolma bilgilerle edinilmiş kalıp yargı ve ön yargılara dayalı ayrımcı ve dışlayıcı davranışların kırılması gerekiyor.

İstanbul'da bir vakıf, yeni bir araştırmaya imza attı ve "Birlikte Yaşamak: Kültürel Çoğulculuğu Sanat Yoluyla Geliştirmek" adlı 7. raporunu yayımladı. Kanada Trent Üniversitesinden Dr. Feysi B. ile Wilfrid Laurier (Wilfrid Laurier) Üniversitesinden Dr. Kim R. tarafından kaleme alınan rapor, farklı kültürleri barındıran toplumlarda, özellikle mülteci ve göçmenler ile ev sahibi nüfusun bir arada yaşama becerilerinin gelişmesinde kültür ve sanatın rolüne odaklanıyor.

Mülteci ve göçmenlerin ev sahibi toplumlara entegre olmalarında kültür ve sanatın kolaylaştırıcı ve kaynaştırıcı rollerini temel alan raporda Gaziantep'te yer alan bir kültür evi, İstanbul'daki başka bir kültür evi, Suriyeli Kadınlarla Sanat Atölyesi gibi mültecilere alan açan yerlere değinilmiş. Bu örnekler eşliğinde yerel yönetimler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik genel ve özel önerilerin geliştirildiğini görüyoruz.

Genel ağ haberi, 28 Temmuz 2018 (Düzenlenmiştir.)

1. Haberde adı geçen rapora neden ihtiyaç duyulmuştur?

2. Sizce sanat faaliyetlerinin bir arada uyum içinde yaşamaya katkıları neler olabilir?

3. Toplumda mültecilere karşı ön yargıları kırmak için başka neler yapılabilir?

7. sınıf Kültür ve Miras Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde PTT'nin kuruluş hakkında ders kitabının 72. sayfasında "PTT'nin 177. Kuruluş Yıl Dönümü" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 8. 7. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 2

Haberi okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

PTT'nin 177. Kuruluş Yıl Dönümü

Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin (PTT AŞ) 177. kuruluş yıl dönümü çeşitli etkinliklerle kutlanmakta. 23 Ekim 1840'ta posta hizmetlerini yürütmek üzere temelleri atılan kurum günümüzde küresel bir marka hâline geldi. 177. kuruluş yıl dönümü kapsamında PTT AŞ Genel Müdürlüğü binası süslenecek ve İstanbul'da "PTT'nin Tarih Yolculuğu Metroda" konulu pul sergisi açılacak.

Görsel 2.91

Genel ağ haberi, 20 Ekim 2017 (Düzenlenmiştir.)

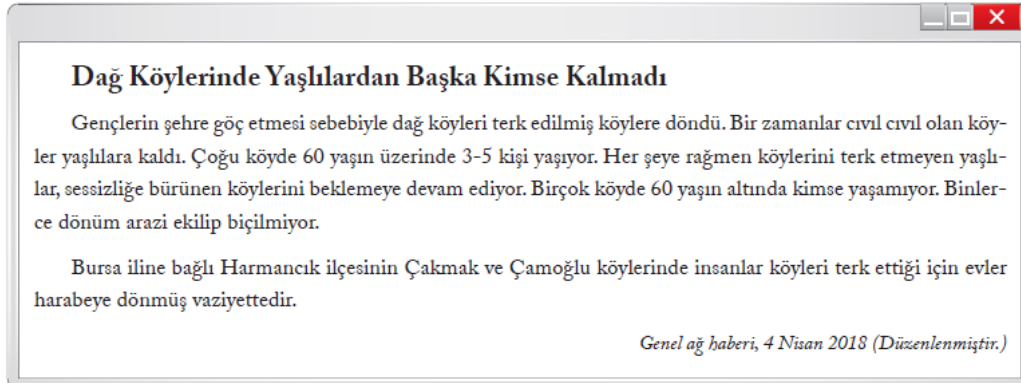
1. PTT hangi devlet döneminde hizmet vermeye başlamıştır?

2. Kurulduğu dönemde PTT, sizce haberleşmede halka hangi hizmetleri sunuyordu?

Kaynak: 7. Sınıf EKOYAY Matbaacılık yayını Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18 Nisan 2019 tarih ve 8 sayılı kararı ile yayımlanan sosyal bilgiler ders kitabı.

7. sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevre Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde köyden kente göçün sonuçları hakkında ders kitabının 115. sayfasında "Dağ Köylerinde Yaşlılardan Başka Kimse Kalmadı" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 10. 7. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 3

7. sınıf Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanındaki genel ağ haberinde Türkiye'nin NATO için vazgeçilmez bir ülke olduğu hakkında ders kitabının 232. sayfasında "NATO'nun Yeni Askeri Revizyonu Türkiye'yi Vazgeçilmez Kılıyor" başlığı altında verilmiştir.

Şekil 11. 7. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Genel Ağ Haberi 4

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Sosyal bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberleri; metinler, görseller, ölçme değerlendirme soruları ve tablolar biçiminde verilmektedir. Genel ağ haberlerinin bazılarında internet linkleri altında verilerek, bazılarında da "Genel Ağ Haberi, 12 Mart 2018 (Düzenlenmiştir)" şeklinde kalıp bir ifade ile kitaba yansıtılmıştır. Bu haberlerin bazıları sadece metin, görsel gibi düzenlenirken, görsel, metin, ölçme değerlendirme şeklinde karma bir şekilde de verildiği görülmektedir.

4. sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine toplamda 7 defa yer verilmiştir. Gedik (2008)'in 2006-2007 yılındaki kitaplara yönelik yaptığı çalışmasında 4. ve 5.sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine hiçbir şekilde yer verilmediği sonucuna ulaşmıştır. Bu açıdan 2006-2007 ve 2022-2023 Sosyal bilgiler ders kitapları karşılaştırıldığında 2022-2023 eğitim öğretim dönemine yönelik hazırlanan ders kitaplarında genel ağ haberlerine daha fazla yer verildiğini göstermektedir. Temur (2022)'un çalışmasındaysa 4. sınıflardaki ders kitaplarında yer alan 8 haber içerisinde 7 tanesinin genel ağ haberi olması, bu çalışmanın bulgularıyla benzer nitelikte olduğunu göstermektedir.

5. sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine toplamda 25 defa yer verilmiştir. Genel ağ haberlerinin verilmiş şekli incelendiğinde;

- Görsel + ölçme değerlendirme sorularının olduğu 15 genel ağ haberi,
- Metin + ölçme değerlendirmenin bir arada olduğu 5 genel ağ haberi,
- Görsel + metinlerin bir arada olduğu 3 genel ağ haberi,
- Metinlerin olduğu 2 genel ağ haberi olduğu görülmektedir.

Öztürk & Veziroğlu'nun (2020) çalışmasında 2019-2020 sosyal bilgiler ders kitaplarında 30 güncel olayın 14 tanesinin genel ağ haberi olduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında bu çalışmada tespit edilen genel ağ haberlerinin de birçoğunun güncel olayları yansıtması her iki çalışmanın verilerinin birbirini desteklediğini göstermektedir. Taşkın & Memişoğlu'nun (2019), 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 yıllarına yönelik ders kitaplarının incelemesinde 2014-2015 döneminde 27, 2015-2016 döneminde 2, 2015-2016 eğitim ve öğretim döneminde 28 genel ağ haberine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu sonuçla 2014-2015 ve 2016-2017 eğitim ve öğretim dönemleri ile 2022-2023 eğitim ve öğretim dönemleri karşılaştırıldığında her üç dönemdeki kitaplarda yoğun bir genel ağ haberi varken 2015-2016 eğitim ve öğretim dönemlerinde genel ağ haberleri oldukça hızlı bir şekilde düşüş göstermektedir.

6. sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine toplamda 24 defa yer verilmiştir. Genel ağ haberlerinin verilmiş şekli incelendiğinde;

- Görsel + metin + ölçme değerlendirme etkinliğinin verildiği 10 genel ağ haberi,
- Görsel + metnin birlikte verildiği 11 genel ağ haberi,
- Metinlerin verildiği 3 genel ağ haberi şeklinde ders kitaplarında olduğu görülmektedir.

Gedik (2008)'in çalışmasında 6.sınıf ders kitaplarında internet haberlerinin daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Çelikkaya & Yakar (2020)'ın çalışmasındaysa 108 haber içerisinde 38 tanesinin internet haberi olması, bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Çelik & Yıldırım (2021)'in çalışmasında 2020-2021 yılı 6.sınıf ders kitaplarında güncel olayların büyük bölümünün internet haberi şeklinde verilmesi bu çalışmada incelenen 2022-2023 yılı ders kitapları bulgularıyla paralellik göstermektedir.

7. sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine 33 defa yer verilmiştir. Genel ağ haberlerinin verilmiş şekli incelendiğinde;

- Görsel + metin + ölçme değerlendirmenin birlikte olduğu 10 genel ağ haberi,
- Görsel + metnin birlikte olduğu 13 genel ağ haberi,
- Metin + ölçme değerlendirmenin birlikte kullanıldığı 5 genel ağ haberi,
- Metinlerin olduğu 2 genel ağ haberi,
- Tablonun olduğu 2 genel ağ haberi kullanılmıştır.

Temur (2022)'un çalışmasındaysa 2018-2019 yılındaki MEB yayınlarının sosyal bilgiler ders kitabında 38 ağ haberinin olduğu tespit edilmiştir. 2022-2023 EKOYAY yayınları ders kitabı ile 2018-2019 yılı MEB yayınlarının ders kitaplarında genel ağ haberlerine geniş miktarda yer verdikleri görülmektedir. Taşkın & Memişoğlu (2019)'nun çalışmasında 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017 eğitim ve öğretim dönemlerine ait ders kitaplarının incelemesinde her üç yılda da güncel olayların en fazla internet haberi şeklinde ders kitaplarında olduğu 2022-2023 ders kitabıyla benzerlik göstermektedir. Öztürk & Veziroğlu (2020)'nun 2019-2020 MEB yayınevini sosyal bilgiler ders kitabını güncel olaylar bağlamında incelediği çalışmasında 52 güncel olay

içerisinde 42 tanesinin genel ağ haberini yansıması 2022-2023 EKOYAY yayınevini genel ağ haberlerine yer verme durumuyla benzerlik göstermektedir. Öneri olarak aşağıdakiler ifade edilebilir.

- 4. sınıf ders kitaplarında genel ağ haberlerine daha fazla yer verilebilir.
- Ders kitaplarında verilen genel ağ haberlerinin tarihleri daha yakın tarihli örnekler olabilir.
- İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Kültür ve Miras öğrenme alanlarında daha fazla genel ağ haberlerine yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O., & Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-65.
- Bekret, D. (2019). Kanıt temelli güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımına yönelik bir eylem araştırması [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel veri toplama araçları. M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 337-371). Pegem Akademi.
- Çalışkan, H., & Uzunkol, E. (2021). Sosyal bilgiler alanı, özellikleri ve temel amaçları. V. Aktepe, M. Gündüz, N. Kurtde Fidan, & E. Yalçinkaya (Ed.), *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss. 2-18). Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786257676328>
- Çar, A. (2018). Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan gazete ve internet haberlerinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Çelik, M. E., & Yıldırım, G. (2021). 5. 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar açısından incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(16), 34-47. <https://doi.org/10.46778/goputeb.832478>
- Çelikkaya, T., & Yakar, H. (2015). Sosyal bilgiler programında gazete, dergi ve internet haberlerinin kullanılması. *Turkish Studies*, 10(3), 251-270. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7652>
- Demirkaya Gedik, H. (2008). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *Türkiye Sosyal*.
- Dinç, E., & Acun, A. (2017). Sosyal bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konuların öğretiminde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(41), 29-46. <https://doi.org/10.9779/PUJE798>
- Doğan Yolgösteren, B. (2020). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında gazete kullanımı: Sabah gazetesi internet haberlerinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacı Bayram Veli Üniversitesi.
- Doyran, Y. (1997). İlköğretim 1. sınıf ders kitaplarında biçim-içerik ilişkisi. *Anadolu Sanat Dergisi*, 7, 35-43.
- Ediger, M. (2001). Reading current event items. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED458551.pdf>
- Ekoyay Matbaa. (2019). *7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. MEB.

- Gürkan, B. (2009). Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Halis, S. İ. (2002). Öğretim ortamında kullanılan materyal türleri. R. Yıldız (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* içinde (ss. 122-148). Mikro.
- Kan, Ç., & Demirhan, N. (2019). Güncel olaylarla sosyal bilgiler öğretimi. M. B. Minaz, & M. Sert Ağır (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında araştırma makaleleri* içinde (ss. 87-118). Gece Yayınevi.
- Kılıç, A., & Seven, S. (2008). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Pegem Yayınları.
- MEB. (2019). *5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. MEB.
- MEB. (2019). *6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. MEB.
- Memişoğlu, H., & Güçin, G. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre güncel konuların öğretimi. *International Journal Of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1274-1295.
- Öztürk, T., & Veziroğlu, K. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların kullanım durumu. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 180-193. <https://doi.org/10.47770/ukmead.793737>
- Şimşek, N. (2020). Güncel olaylarla sosyal bilgiler öğretimi. R. Sever, M. Aydın, & E. Koçoğlu (Ed.), *Alternatif Yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde (ss. 143-161). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053184478.06>
- Taşkın, A., & Memişoğlu, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konulara yer verilme durumunun incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 599-610. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2609>
- Temur, S. (2022). Sosyal bilgiler ders kitaplarında gazete ve genel ağ haberlerinin kullanımı. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(7), 657-686.
- Tuna Matbaa. (2018). *4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. MEB.
- Yangın, B. (2005). Ders kitaplarına yardımcı materyaller. Ö. Demirel, & K. Kiroğlu (Ed.), *Konu alanı ders kitabı* içinde (ss. 55-77). Öğreti. <https://doi.org/10.14527/9786050370058.04>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu. (2023). https://sozluk.gov.tr/genel_ag
- Sadıkoglu, S. (n.d.). Genel ağ (internet) ve genel ağ (internet) haberleri. https://www.sonersadikoglu.com/genel_ag_internet_ve_genel_ag_internet_haberleri.html

* * * * *

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu çalışmada taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş arasında bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışma için herhangi bir kurum ya da kuruluştan finansal destek alınmamıştır. Gösterdikleri ilgi ve emekten dolayı Dicle Akademi Dergisi Editörlerine ve katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

Etik Kurul İzni: Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir. Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder.

Katkı Oranı: Birinci yazarın katkı oranı %55, ikinci, üçüncü ve dördüncü yazarların katkı oranları %15'erdir.

* * * * *

EXTENDED ABSTRACT

Social Studies stands out among other subjects as one of the disciplines that most effectively conveys current events to individuals, largely because its topics are deeply rooted in societal issues. Unlike other subjects that may focus primarily on historical events or abstract concepts, Social Studies is uniquely positioned to address the here and now, reflecting the dynamic nature of society. This relevance is further enhanced by the subject's ability to adapt to the changing educational environment and the evolving landscape of current affairs. Consequently, current events play a crucial role in the Social Studies curriculum, bridging the gap between theoretical knowledge and real-world application.

Current events encompass incidents that occur within a society or across various environments, impacting individuals and often making headlines in news outlets. These events are not limited to recent occurrences but can also include discussions about potential future developments. Engaging with current events allows individuals to discuss contemporary societal issues through the lens of ongoing news coverage, facilitating a deeper understanding of how these issues affect their lives and communities. This engagement is essential for developing critical thinking and media literacy skills among students, enabling them to analyze and interpret the information presented in both print and visual media.

In the realm of education, Social Studies relies on a variety of resources to effectively engage students. Textbooks, a time-honored educational tool, have been fundamental for centuries, providing a structured way for students to review and revisit class material at their own pace. As we progress further into the digital age, there has been a concerted effort to incorporate multimedia and digital tools that appeal to different senses, enhancing the learning experience. This integration is evident in modern textbooks that now include internet news and other digital content, reflecting the advancements in technology and media consumption.

The objective of this study is to delve into how internet news is integrated into Social Studies textbooks, specifically examining the domain, subject matter, and presentation of this news content. Through document analysis, this research seeks to understand how internet news is utilized within textbooks for grades 4 through 7. By employing qualitative research methods, the study evaluates the latest editions of Ministry of Education textbooks for grades 5 and 6, as well as private publishers' textbooks for grades 4 and 7.

The research began with the development of an "Internet News Checklist," informed by the perspectives of field experts, to gauge the extent of internet news coverage in these textbooks. The analysis revealed a varying number of internet news articles across different grade levels: 7 articles in 4th grade textbooks, 25 in 5th grade, 24 in 6th grade, and 33 in 7th grade. These findings highlight the increasing presence of internet news in educational materials as students progress through grades. Based on these results, future research could focus on recommending the inclusion of more internet news in 4th grade textbooks and advocating for the use of more current and relevant examples in textbooks across all grades to enhance the educational experience.